

Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Ait Tutumlarının İncelenmesi

Investigation of The Attitudes of Secondary School Students Towards The Profession of Physical Education Teaching

Mehmet YANIK

Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Makale Geliş Tarihi: 15.10.2015

Yayına Kabul Tarihi: 17.06.2016

Özet

Araştırmanın amacı ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi öğretmenliği mesleğine ait tutum düzeylerinin sahip oldukları bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Balıkesir il merkezinde bulunan ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 11.sınıf öğrencilerinden tesadüfi örneklem metodu ile seçilen toplam 430 öğrenci oluşturmuştur. "Ortaöğretim Öğrencileri için Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler hesaplanmış, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcıların beden eğitimi öğretmenlik mesleğine karşı tutum puan ortalamaları 2.93 ± 0.89 bulunmuştur. Cinsiyet açısından erkek öğrencilerin, okul türü açısından meslek lisesinde öğrenim görenlerin, algılanan aile gelir düzeyi ve algılanan akademik başarısı orta düzey olanların ve hem okul takımı hem de okul dışı spor kulübünde spor yapanların tutum değerlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Öğretmenlik Mesleği, Tutum

Abstract

The study aims to investigate the level of attitudes of students studying at secondary school towards the profession of physical education teaching based on several variables. This research was designed with screening model. The study group consisted a total of 430 secondary school students selected by random sampling method among 11th graders studying at the secondary schools located in the Province of Balıkesir, Turkey. The descriptive statistics were calculated and independent-samples t-test and one way analysis of variance (ANOVA) technique was used for the analysis of the data obtained using the "Attitude Scale for the Profession of Physical Education Teaching". According to study findings, the mean attitude scores of the participants towards the profession of physical education teaching was found to be 2.93 ± 0.89 . From the stand point of sex at Male students, from the stand point of school in students at labor school, students having the middle level of perceived family income and academic success and both doing sports in school team and athletic club are seen higher in attitude value.

Keywords: Physical Education, Teaching Profession, Attitudes

1. Giriş

Öğrencilerin, sahip oldukları duyuşsal özelliklerinin gelecek tercihleri ve günlük tercihleri üzerinde etkili olup olmadığı uzun yıllar boyunca birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu bağlamda düşünöldüğünde, tutum, öz yeterlik, motivasyon, kaygı vb. gibi duyuşsal faktörlerin, başta öğrencilerin derslere karşı istek ve ilgilerini olmak üzere gelecek mesleki tercihlerine kadar birçok faktörü etkileyeceği düşünölebilir (Kan ve Akbaş, 2005).

Günümüzde ölkeler hızlı gelişen teknoloji çağıyla beraber varlıkları sürdürebilmek için bireylerini nitelik yönünden en üst seviyede yetiştirmek zorundadır. Bireylerin nitelikli yetiştirilmesinde de en önemli görev şüphesiz eğitim sistemine ve bu sistemin yürütücüsü olan öğretmene düşmektedir (Güleçen, Cüro ve Semerci., 2008; Terzi ve Tezci, 2007).

Eğitim sektörü içerisinde sosyo-kültürel, ekonomik, bilim ve teknoloji boyutlarında alana özgü beceri ve uzmanlık gerektiren (Erden, 1998) öğretmenlik mesleği Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde "devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlanmıştır.

Toplumun eğitim sürecinde öğrenciden istenilen davranış değişikliğini gerçekleştirmesinde en stratejik öge olan öğretmenlerden beklentilerinin gün geçtikçe artmaktadır (Helvacı, 2009). Öğretmenler, toplumda huzurun sağlanması, kültürel değerlerin aktarılması ve her meslek grubundan nitelikli insanın yetiştirilmesinde oldukça etkin roldedirler (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Asıl amacı çağın beklentilerini karşılayacak niteliklere sahip bireyler yetiştirmek olan öğretmen seçimi ve yetiştirilmesi mesleki başarı için önemlidir. Öğretmenin üzerine yüklenmiş görevi en iyi şekilde yapacak mesleki ve kişisel niteliklere sahip olması eğitim politikalarını oluşturanların üzerinde durması gereken bir araştırma konusudur (Göktaş ve Yanık, 2015).

Nitelikli öğretmen yetiştirilebilmesi için öğretmen adaylarının mesleğe karşı bakış açıları oldukça önemlidir (Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Şara ve Kocabaş, 2012). Mesleğinin gereklerini yerine getirecek bir öğretmenin yetiştirilmesi, adayların seçiminden başlayarak izlenecek öğretim programlarına kadar birçok özelliği kapsayan çok boyutlu bir yapıya sahiptir (Karagözoğlu, 1992). Öğretmenlik mesleğindeki başarının sağlanması, mesleğin kişinin kendi özel ve ilk tercihi olması, sabırlı, özverili ve sürekli kendini geliştirerek çağın gerekleri ile kendini yenilemesi ile gerçekleşir. Tüm bu özverili çalışmalarda ancak mesleğe karşı olan olumlu tutumla karşılanabilir.

Eğitim örgütlerinde istenmeyen bir durum olan öğretmenlerin mesleki tükenmişlikleri daha çok mesleklerine karşı bağılı olmayan öğretmenlerde görölmektedir (Goulet ve Singh, 2002). Bunun en başta gelen sebebi öğretmenlik mesleğinin istemeyerek seçilmesidir (Kırılmaz, Çelen ve Sarp, 2003). Bu durumun önlenbilmesi özellikle

ortaöğretim döneminde öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip bireylerin bu mesleği seçmesiyle oluşabilir. Beden eğitimi öğretmenlik mesleğine giriş ise özel yetenek sınavı ile olduğundan bu alandaki öğretmenler diğer alan öğretmenlerine göre daha olumlu tutuma sahip oldukları düşünülmektedir.

Tutumlar bireye ait ve doğrudan gözlenemeyen ancak dolaylı olarak kestirilebilen bireye atfedilmiş eğilimlerdir. Tutum bireyin her zaman olumlu eğilimi olarak görülmeyebilir. Çevresiyle etkileşim halinde olan birey edindiği izlenimler neticesinde olayları, nesnelere, durumları beklenilenin aksine olumsuz biçimde de değerlendirebilir. Bu durum bireyin olumsuz tutum geliştirmesine sebep olabilir.

Öğrencilerin toplumun beklentileri karşılayacak nitelikte yetiştirilmelerinde öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri ve kişisel niteliklerinin yanında öğretmenin mesleğine karşı tutumlarının da öğretimin etkinliğini ve başarısını etkilediği düşünülmektedir. Günümüzde teknolojinin sıklıkla kullanıldığı eğitim süreci içerisinde rolü giderek artan öğretmenin geleneksel eğitim anlayışı dışında daha donanımlı yetiştirilmesi arayışı konunun önemini kavramış olan gelişmiş ülkelerin en temel çalışma alanıdır. Öğretmenlerin üzerlerine yüklenen mesleki sorumluluklarını yerine getirebilmelerinde sahip olduğu nitelikleri yanında mesleki tutumlarının üst düzeyde olması gerekmektedir (Ataünal, 2003).

Çeliköz ve Çetin'in (2004) yaptıkları çalışmada mesleğe karşı olumlu tutum geliştiren öğretmen adaylarının mesleklerinin gereklerini yerine getireceklerini, araştırmacı, çağdaş, yenilikçi ve tüm bunları uyum içinde öğrencilere aktarabileceklerini belirtmişlerdir. Yaşam süreci içerisinde çevre etkileşimi ve yaşantılarla elde edilen ve yaşam boyu devam eden tutumların olumlu olması mesleğin tercihinde ve mesleğin gereklerini etkili bir biçimde yerine getirme etkinliklerine yansıtacağı söylenebilir (Yanık ve Çamlıyer, 2013; Altıntaş, 2015).

Öğretmen yetiştirme süreci içerisinde de programın başarıyla gerçekleşmesi ve alanında nitelik sahibi öğretmenin yetiştirilmesi için öncelikli olarak öğretmen adayının mesleğe karşı tutumu belirlenmeli, tutumlar olumsuz ise değiştirilmesi yönünde çaba harcanmalıdır (Semerci ve Semerci, 2004). Öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak literatürde birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Beden eğitimi ve spor alanında tutuma ilişkin çalışmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Bunlar genellikle ölçek geliştirme şeklinde olsa da kısmen tutumları saptamaya yönelik olan çalışmalardır (Demirhan ve Altay (2001). Değişen sosyo- ekonomik koşullara göre mesleki tutum araştırmaların yapılması meslek tutumlarının ve meslek seçimlerine yönelik faktör etkinliklerinin ortaya konulması mesleki başarının ön koşulu olarak değerlendirilmektedir. Bu sebeple bu çalışmanın amacı gelecekte beden eğitimi öğretmenlik mesleğini seçebilecek olan ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve sahip oldukları bazı değişkenlerle incelenmesidir.

2. Yöntem

2.1.Araştırmanın Modeli

Çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin, beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının; cinsiyet, okul türü, algılanan aile ekonomik durumu, algılanan okul başarı durumu ve bir spor kulübünde yer alma durumu değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel tarama modelinde ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Geçmişte ya da halen var olan bir durum tespitini amaç edinen betimsel tarama modelleri kendi içinde iki bölüme ayrılmaktadır. Bu bölümler; genel tarama ve örnek olay taramalarıdır. İlişkisel tarama yöntemini içine alan genel tarama modelleri; evren hakkındaki genel yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama çalışmasıdır. Bu çalışma grubuna uygulanan ilişkisel tarama modeli, iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri için kullanıldığından bu tür araştırmalar için uygun görülmektedir (Karasar 2006).

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “*Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği*” kullanılmıştır. Yanık ve Çamlıyer (2013) tarafından geliştirilmiş beşli likert tipi 18 maddeden oluşan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin tamamı için 0.93 Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı elde edilmiştir. Güvenirlikle ilgili araştırmalarda 0.65 ve üstündeki katsayıların yeterli olduğu (Cronbach, 1990) dikkate alınırsa, ölçeğin ve içerdiği maddelere ilişkin güvenilirlik düzeyinin yeterli olduğu görülmektedir.

Tutum ölçeği verilerinin analizinde her bir maddede seçilen “Tamamen Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen katılıyorum” seçenekleri için sırasıyla 1, 2, 3, 4 ve 5 olmak üzere puanlar verilmiştir. Anketin tamamını içerecek şekilde ortalama puan hesaplanmıştır. Tutum ölçeğinin değerlendirilmesinde, ortalama puanlar; Tamamen Katılmıyorum-(1,00-1,79/En alt düzey), Katılmıyorum (1,80-2,59), Kararsızım (2,60-3,39/Orta düzey), Katılıyorum (3,40-4,19), Tamamen katılıyorum- (4,20-5,00/En üst Düzey) kategorileri içinde değerlendirilmiştir.

2.3. Örneklem

Çalışma; 2014–2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Balıkesir il merkezindeki resmi ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören tesadüfi örneklem metodu ile seçilen toplam 430 öğrenci yürütülmüştür. Çalışma cevaplarının daha objektif olacağı düşüncesiyle 11.sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1:Katılımcıların Demografik Bilgileri

DEĞİŞKENLER		Sayı (N)	Yüzde (f)
Cinsiyet	Kadın	155	36.0
	Erkek	275	64.0
Okul Türü?	Mesleki ve Teknik Lise	132	30.7
	İmam Hatip Lisesi	53	12.3
	Anadolu Lisesi (Genel Lise)	177	41.2
	Sosyal Bilimler Lisesi	68	15.8
Algılanan	Çok iyi	116	27.0
	Orta düzeyde	128	29.8
Aile Ekonomik Durumunu	Kötü	132	30.7
	Çok Kötü	54	12.6
Algılanan Akademik Başarı Düzeyi	Çok iyi	76	17.7
	Orta düzeyde	177	41.2
	Kötü	109	25.4
	Çok Kötü	68	15.7
Spor kulübünde yer alma durumu	Sadece okul takımında yer alıyorum.	108	25.1
	Sadece (okul dışı) Spor kulübü sporcusuyum.	32	7.4
	Hem okul takımı hem de dışarıda bir kulüp sporcusuyum	113	26.3
	Hayır, hiçbir spor kulübü sporcusu değilim	177	41.2
Toplam		430	100

2.4.Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde demografik bilgilerin betimsel istatistikleri ve değişkenlere göre öğretmenlik mesleğine ait tutumlardaki farklılıkların tespitine yönelik bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Çalışmada $p>0.05$ değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma kapsamında öğrencilere uygulanan beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar ile araştırma amaçlarına yönelik toplanan verilerin istatistiksel analizlerinin sonuçları tablolaştırarak verilmiş ve açıklamaları yapılmıştır.

Araştırmada çalışmaya katılan öğrencilere (n:430) uygulanan beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puan ortalaması 2.93 ± 0.89 ile tutum algılarının olumlu seviye sınırında olduğuna işaret etmektedir.

Katılımcıların beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyete

göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(428)=4,29$, $p>0.00$]. Erkek öğrencilerin tutum ortalamaları (3.06 ± 0.88), kadın öğrencilere (2.69 ± 0.84) göre daha olumludur. Bu bulgu beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir

Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların "okul türü" değişkenine göre ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları tablo- 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların "Okul Türü" Değişkenine Göre Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü	n	\bar{X} / SS	F	p	Anlamlı Fark
Endüstri Meslek Lisesi (1)	132	3.20±0.90	9.80	0.00*	1-2,3 2-3,4
İmam Hatip Lisesi (2)	53	2.46±0.75			
Genel Lise (3)	177	2.86±0.82			
Sosyal Bilimler Lisesi (4)	68	2.95±0.95			

* $p<0.05$

Katılımcıların okul türü değişkenine göre beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarındaki farklılıkların belirlenmesi için yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 2), gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0,01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [$F(3,426)=9.80$, $p<0.05$]. Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesine göre gruplar arasında endüstri meslek lisesi (1) ve İmam hatip lisesi (2) lehine $p<0.01$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarında algılanan aile ekonomik durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları tablo- 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların "Algılanan Aile Ekonomik Durumu" Değişkenine Göre Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Algılanan Aile Ekonomik Durumu	n	\bar{X} / SS	F	P	Anlamlı Fark
Çok İyi (1)	116	2.71±0.90	3.86	0.01*	1-3,4 3-4
Orta Düzeyde (2)	128	2.92±0.88			
Kötü (3)	132	3.03±0.77			
Çok Kötü (4)	54	3.14±1.05			

* $p<0.05$

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların algılanan aile ekonomik durumu değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 3), gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0.01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [F(3,426)=3.86, $p<0.05$]. Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesine göre gruplar arasında algılanan aile ekonomik durumunu çok iyi (1) ve kötü (3) algılayan grup lehine $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarında algılanan akademik başarı düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları tablo- 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların “Algılanan Akademik Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Algılanan Akademik Başarı Düzeyi	n	\bar{X} / SS	F	P	Anlamlı Fark
Çok İyi (1)	76	2.88±0.81	5.76	0.00*	2-3,4
Orta Düzeyde (2)	177	3.13±0.93			
Kötü (3)	109	2.73±0.81			
Çok Kötü (4)	68	2.77±0.87			

* $p<0.05$

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların algılanan akademik başarı düzeyi durumu değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 4), gruplar arasında istatistiksel olarak $p<0.01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [F(3,426)=5.76, $p<0.05$]. Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesine göre gruplar arasında algılanan akademik başarı düzeyini orta düzeyde (2) algılayan grup lehine $p<0.01$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarında “spor kulübünde yer alma” değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları tablo- 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların “Spor Kulübünde Yer Alma” Değişkenine Göre Beden Eğitimi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Spor Kulübünde Yer Alma Durumu	n	\bar{X} / SS	F	P	Anlamlı Fark
Okul Takımında Yer Alan (1)	108	2.81±0.57			
Spor Kulübünde Yer Alan (2)	32	3.54±1.25	14.37	0.00*	1-2,3
Okul ve Spor Kulübünde Yer Alan (3)	113	3.21±0.91			4-2,3
Hiçbir Spor Kulübünde Yer Almayan (4)	177	2.70±0.86			

* $p < 0.05$

Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların genel spor kulübünde yer alma durumu değişkenine göre farklılıkların belirlenmesine yönelik yapılan varyans analiz (Anova) sonuçları değerlendirildiğinde (Tablo 5), gruplar arasında istatistiksel olarak $p < 0.01$ düzeyinde farklılık tespit edilmiştir [F (3,426) =14.37, $p < 0.05$]. Belirlenen bu farklılığın kaynağının tespitine yönelik olarak yapılan çoklu karşılaştırma testi (Post Hoc-Tukey) değerlerinin incelenmesine göre çalışmaya katılan gruplar arasında n okul takımında yer alan (1) grup ve hiçbir spor kulübünde yer almayan (4) grup lehine $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Toplumların geleceğine yön veren bir meslek olan öğretmenlik mesleğinin yürütücüleri olan öğretmenlerin seçimi ve yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak sadece alan bilgisine sahip olmakla sınırlı değildir. Öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için mesleğe karşı tutumların da olumlu olması gerekmektedir (Çetin, 2006). Gelişmiş ülkelerde öğretmen yetiştirme alanında başlatılan yeniden yapılanma çalışmaları öğretmen yetiştirme konusuna yeni bakış açıları getirmiştir (İpek, Kahveci ve Camadan, 2015). Bu gelişmeler öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesinin süreç içerisinde önemli olduğunu vurgulamaktadır (Can,2010). Bu amaçla yapılan bu çalışmada ortaöğretim 11.sınıf öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine ait tutumlarını belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada öğrencilerin cinsiyet, okul türü, algılanan aile gelir düzeyi, algılanan okul başarı düzeyi ve spor kulübünde yer alma durumu değişkenleri bakımından beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda orta öğretim öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik olarak orta düzeyde tutum ortalama puanına sahiptirler.

Yapılan çalışmada erkek öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu konuda yapılan birtakım çalışmalarda (Özder, Konedralı & Zeki, 2010; Demirtaş, Cömert

& Özer, 2011; Kızıлтаş, Harmatov & Sarıçam, 2012) öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun cinsiyete bağlı olarak değişiklik göstermediğine dair sonuçlar ortaya konulmuştur. Bu sonuçların araştırmadan elde edilen bulgularla örtüşmediği anlaşılmaktadır. Yine beden eğitimi branşı dışındaki diğer öğretmenlik alanlarına ilişkin tutumların belirlenmesine yönelik yapılan araştırmalarda cinsiyet faktörünün tutum değerinde birtakım değişiklikler ortaya koyduğu (Maliki, 2013), kadınların tutumlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Belegali 2011; Çetinkaya, 2009; Temizkan, 2008; Camadan ve Duysak, 2010; İpek, Kahveci ve Camadan, 2015; Çapri ve Çelikkaleli, 2008). Spor Genel Müdürlüğü (2016) verilerine göre ülkede lisanslı öğrenci sayılarının bir göstergesi olarak (Erkek:693414; Kadın:396281) erkek öğrencilerin sporla daha çok ilgilendikleri söylenebilir. Yapılan çalışmada beden eğitimi erkek öğrencilerin kadınlara göre sporla daha çok ilgilenmelerinin bir göstergesi olarak beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların daha olumlu olması beklenen bir sonuç olarak yorumlanmaktadır.

Yapılan araştırmada aile gelir düzeyinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum üzerine etkisinin olduğu görülmektedir. Çalışmada aile gelir düzeyi düştükçe tutum ortalamasında yükselme gözlenmiştir. Orta öğretim öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında aile gelir düzeyi düşük olan çocukların tutumlarının daha yüksek oluşu daha önce yapılan benzer bazı çalışmalarda da görülmüştür (Güleçen ve ark., 2008; Çeliköz ve Çetin, 2004). Ülkemizdeki genel sosyo-ekonomik yapı düşünüldüğünde gelir düzeyi artıkça ailelerin çocuklarının okul dışı zamanlarını değerlendirerek birçok alternatif ürettiği, aile gelir düzeyi düşük ailelerde böyle imkanlara ulaşmada zorluk yaşandığı, çocukların bu tür ihtiyaçlarını okullarında yürütülen beden eğitimi dersi ve kendilerine sunulan çeşitli spor aktiviteleriyle giderdikleri, bunun da tutum üzerinde etkili olduğu varsayılmaktadır. Ayrıca mevcut eğitimi sistemi sürecinde yükseköğretime hazırlamanın masraflı oluşu alt gelir düzeyindeki öğrenciler için bir sorun olarak görüldüğü düşünülmektedir. Beden eğitimi öğretmenliği bölümlerine hazırlanmanın ve bu bölümlerde okumanın daha kolay olarak değerlendirilmesi sonucunda sadece ekonomik kaygılar nedeniyle daha çok düşük gelir düzeyindeki öğrenciler tarafından tercih edilen bir meslek olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada orta öğretim öğrencilerin okul türü değişkenine göre beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının değerlendirilmesinde gruplar arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir. Literatürde beden eğitimi öğretmenlik mesleğine alanına yönelik bir çalışma bulunmamakla beraber genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik yapılan bazı çalışmalarda okul türünün mesleğe yönelik tutumda bir farklılık yaratmadığı belirtilmiştir (İlter ve Köksalan, 2011; Sağlam, 2008; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007). Yapılan diğer bazı çalışmalarda da bulgularımız desteklenerek okul türüne göre gruplar arasında istatistiksel farklar gözlemlenmiştir (Çeliköz ve Çetin, 2004; Saracaloğlu, Bozkurt, Serin ve Serin, 2004). Çalışmada beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik en yüksek tutum düzeyinin endüstri meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerde olduğu belirlenmiştir. Bunun sebebinin yeni bir araştırma-

ma konusu olarak değerlendirilmesi düşünülmektedir.

Orta öğretim öğrencilerin algılanan akademik başarı değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının değerlendirilmesinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Başarı durumunu orta düzey olarak algılayan bireylerin tutum değerleri diğer gruplara göre daha yüksek gözlenmiştir. Özel bir alan beden eğitimi öğretmenlik mesleği toplumsal hayat içerisinde girmesi ve okunması kolay bir bölüm olarak nitelendirildiğinden gerçek anlamda özel yeteneği olan öğrencilerin yanında akademik başarı durumu ile daha iyi bir bölüm kazanma durumu düşük olanlarında tercih ettiği bir alan haline gelmiştir. Bilişsel alan yeterliliklerinin yanı sıra duyuşsal alan ile beraber alana özgü yetenek gerektiren bir meslek olan öğretmenlik (Canbulat ve Canbulat, 2015) mesleğini yapacak olan bireylerin tüm bu özellikleri taşıması eğitim ve öğretimin kalitesinin belirleyicisi olacaktır. Diğer alan öğretmenlikleri konusunda ise akademik başarı ile mesleki tutum değeri arasında bazı çalışmalarda pozitif bir ilişki olduğu (Çeliköz ve Çetin 2004), bazılarında da öğrencilerin akademik başarıları ile sahip oldukları mesleki tutum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bildirilmiştir (Ahmad, N. 2011).

Orta öğretim öğrencilerin spor kulübünde yer alma değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları incelendiğinde gruplar arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir. Bulgulara göre herhangi bir spor kulübüne katılım göstermeyen öğrencilerin tutum ortalamalarının diğer gruplara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sadece okul takımında spora katılımının tutum düzeyini pek etkilemediği okul dışında da bir spor kulübünde yer almanın mesleğe yönelik tutum geliştirmede daha etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum tutumların oluşmasında sosyal öğrenme, doğrusal yaşantı ürünü ve pekiştirme ile edinilen tutum değerinin artışı olarak değerlendirilmektedir (Kağıtçıbaşı 2006).

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar milli eğitim bakanlığı bünyesinde bulunan tüm okul türlerinde öğrenim gören ortaöğretim öğrencileri ile yapılacak araştırmalarla incelenebilir. Ayrıca çıkan sonuçlara göre tutum düzeyleri en az ve en çok çıkan okul türlerinde bunun sebebi de incelenebilir. Bunun yanında ileride yapılacak araştırmalarda öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile ilişkili olabilecek farklı değişkenler de (akademik başarı, kişilik, sosyal ortam vb.) dikkate alınabilir. Bununla birlikte, ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkileyecek kariyer günleri düzenlenebilir. Bu kapsamda beden eğitimi öğretmenlik mesleğine dair iyi örnekler adaylarla paylaşılabilir ve geleceğe ilişkin kariyer planlamalarında onlara yardımcı olunabilir.

5. Kaynakça

- Ahmad, N. (2011). Attitude of Student Teachers Towards Teaching in Relation to Academic Achievement. Online Educational Research Journal. Retrieved Dec 18, 2014, from <http://www.oerj.org/View?action=viewPaper&paper=59>.
- Altıntaş, E. (2015). Kuramdan Uygulamaya Özgüven. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ataüinal, A. (2003). Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen. Milli Eğitim Vakfı Yay., Ankara.
- Belegali, H. V. (2011). A Study of Teachers Attitude Towards Teaching Profession of Secondary Schools in Relation to Gender and Locality. International Referred Research Journal, 3(32), 18-19.
- Bozdoğan A. E. Aydın D. ve Yıldırım K. (2007). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), S. 8 (2), s. 83-97.
- Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 13-28.
- Canbulat.M ve Canbulat.A.N.K. (2015).Avusturya ve Türkiye’de Öğretmen Adayı Belirleme Süreci. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 5(1), 113-132
- Camadan, F. ve Duysak, A. (2010). Farklı programlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması: Rize Üniversitesi örneği. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 30-42.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th Ed.). New York: Harper Collins Publishers, Inc
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15), 33-53
- Çeliköz N, Çetin F. (2004) Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının etkileyen etmenler. Milli Eğitim Dergisi162:139-157
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenilirlik çalışması). Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 28-37.
- Çetinkaya, Z. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Elementary Education Online, 8(2), 298-305, 2009. İlköğretim Online, 8(2), 298-305, 2009. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Çelikten, M., Şanal, M., ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 207-237
- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları ölçeği II. Spor Bilimleri Dergisi. 10,2,9- 20
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, Eğitim ve Bilim, 36(159), 96-111.
- Erden,M.(1998).Öğretmenlik Mesleğine Giriş.Akım Yayınları,İstanbul
- Güleçen.S., Cüro.E., Semerci.N.(2008) Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 18, Sayı: 1 Sayfa: 139-157, Elazığ-2008
- Goulet, R. L. and Sing, P. (2002). Career commitment: Reexamination and an extension. Journal of Vocational Behavior, 61, 73-91.
- Göktaş, Z., ve Yanık, M. (2015). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. SSTB International Refereed Academic Journal of Sports, Health & Medical Sciences, 16(5).

- Hacıömeroğlu, G. ve Şahin-Taşkın, Ç. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri, 1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 01-03 Mayıs, 10 Mayıs 2014 tarihinde <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/323/.pdf> adresinden alınmıştır
- Helvacı, M. A. (2009). Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri, (Editör Saylan, N.) Eğitim Bilimine Giriş, Anı Yayıncılık: Ankara.
- İlter, İ. ve Köksalan, B. (2011) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Olan Tutumları”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 21 (1), s. 113-128.
- İpek, C., Kahveci, G., Camadan F., (2015).Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Ve Okul Yöneticiliğine Yönelik Tutumları. Kastamonu Eğitim Dergisi Ocak 2015 Cilt:23 No:1 s.211-226
- Kan, A. ve Akbaş, A. (2005). Lise Öğrencilerinin Kimya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1(2). 227- 237.
- Kağıtçıbaşı Ç. Yeni İnsan ve İnsanlar. Evrim Yayınevi, İstanbul, 2006, s:10.
- Karagözoğlu, A.G. (1992), “Öğretmen Yetiştirme Sitemimizde Genel Durum”, Fırat Havzası’nda Yükseköğretim, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Fırat Havzası Araştırma Merkezi Yayınları, No:12.
- Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. s.80,82
- Kırılmaz, A. Y., Çelen, Ü. ve Sarp, N. (2003). İlköğretimde çalışan bir öğretmen grubunda tükenmişlik durumu araştırması. İlköğretim Online, 2 (1), 2-9.
- Kızıltaş, E., Halmatov, M. ve Sarıçam, H. (2012). Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 173-189.
- Maliki, A. E. (2013). Attitude of Teachers” in Yenagoa Local Government Area Bayelsa State Nigeria, Towards the Teaching Profession: Counselling Implications. International Journal of Research in Social Sciences, 2(2), 61-67.
- Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki Perkan, C. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 16(2), 253-275.
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., Serin, O. ve Serin, U. (2004). “Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörler”, Çağdaş Eğitim Dergisi, S. 29 (311), s. 16-27.
- Sağlam, A. Ç. (2008). “Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S. 5 (1), s. 59-69
- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). “Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 14 (1), s. 137-146.
- Şara, P. ve Kocabaş, A. (2012). Sınıf öğretmenliği adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih nedenleri ve aldıkları eğitimle ilgili görüşleri. Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling, 1(2), 8-17
- Terzi, A.R. ve Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Güz 2007, Sayı 52, ss: 593-614
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6 (3), 461-486.
- Yanık, M., ve Çamlıyer, H. (2013). Developing an attitude scale towards profession of physical education teaching in secondary schools (SASPPET) Ortaöğretimde beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. International Journal of Human Sciences, 10(2), 691-705.

Extended Abstract

Selecting and training teachers, which aims to educate individuals having qualifications to meet the expectations of the age, is important for professional success. Ensuring that teachers possess the professional and personal qualifications to perform the responsibilities in the best way is a subject of research which must be considered by the educational policy makers (Göktaş & Yanık, 2015).

Also for the process of teacher training, first the attitudes of teacher candidates towards the profession should be determined in order to make the program successful and train qualified teachers in the field (Semerci & Semerci, 2004). For this purpose, the study aims to investigate the attitude level of students studying at secondary school towards the profession of physical education teaching based on several variables.

Relational screening method and comparative-analysis method was used in the descriptive survey model of the study. The descriptive statistics were calculated and independent-samples t-test and one way analysis of variance (ANOVA) technique was used for the analysis of the data obtained using the "Attitude Scale for the Profession of Physical Education Teaching".

In the study, the mean attitude scores of the participants towards the profession of physical education teaching was found to be 2.93 ± 0.89 .

Looking at the analysis results performed to determine the differences between participants' attitudes according to the gender variable, no statistically significant difference was found between the mean scores of the female students (2.69 ± 0.84) and male students (3.06 ± 0.88) ($p > 0.05$).

Looking at the results of the variance analysis (ANOVA) performed to determine the differences between participants' attitudes according to the school type variable (Table 2), a statistically significant difference between the groups was found at $p < 0.01$ level [$F(3.426) = 9.80$, $p < 0.05$]. According to the evaluation of the values obtained in the multiple comparison test (Post Hoc-Tukey) performed to identify the source of this difference, significant differences were found between 1st group and 2nd and 3rd groups, between 2nd group and 1st and 4th groups, between 3rd group and 1st and 4th group, and between 4th group and 2nd and 3rd groups ($p < 0.01$).

Looking at the results of the variance analysis performed to determine the differences between attitudes of the participants according to the variable of perceived family income status (Table 3), a statistically significant difference between the groups was found at $p < 0.01$ level [$F(3.426) = 3.86$, $p < 0.05$]. Based on the evaluation of the values obtained in the multiple comparison test (Post Hoc-Tukey) performed to identify the source of this difference, significant differences were found between 1st group and 3rd and 4th groups, between 3rd group and 1st group, and between 4th group and 1st group ($p < 0.01$).

Looking at the results of the variance analysis (ANOVA) performed to determine the differences between attitudes of the participants according to the variable of perceived academic achievement (Table 4), a statistically significant difference between the groups was found at $p < 0.01$ level [$F(3.426) = 5.76$, $p < 0.05$]. Based on the evaluation of the values obtained in the multiple comparison test (Post Hoc-Tukey) performed to identify the source of this difference,

significant differences were found between 2nd group and 3rd and 4th groups, between 3rd group and 2nd group, and between 4th group and 2nd group ($p < 0.01$).

Looking at the results of the variance analysis (ANOVA) performed to determine the differences between attitudes of the participants according to the variable of attending to a sports club (Table 5), a statistically significant difference between the groups was found at $p < 0.01$ level [$F(3.426) = 14.37$, $p < 0.05$]. According to the evaluation of the values obtained in the multiple comparison test (Post Hoc-Tukey) performed to identify the source of this difference, significant differences were found between 1st group and 2nd and 3rd groups, between 2nd group and 1st and 4th groups, between 3rd group and 1st and 4th group, and between 4th group and 2nd and 3rd groups ($p < 0.01$).

In the study, the mean attitude scores of the secondary school students towards the profession of physical education teaching was at moderate level.

This study results suggest that family income levels have an impact on attitudes. The higher level of attitudes of the children with low levels of family income towards the profession was in line with many of the previous, similar studies (Güleçen, Cüro & Semerci, 2008, Çeliköz & Çetin, 2004).

Looking at the attitudes according to the type of school variable in the study, a significant difference was observed between the groups. In some studies (İlter & Köksalan, 2011, Sağlam, 2008) carried out on teaching profession, the high-school type was reported not to cause any difference in attitude towards the profession.

Looking at the attitudes according to the academic achievement variable in the study, a significant difference was observed between the groups. Since the physical education teaching profession is deemed in the social life an easy field of education to take and complete, it became a field preferred by the ones who had lower probability to enter into a better faculty in college with their present academic achievement, as well as the truly special talented ones.

Looking at the attitudes towards teaching profession depending on the variable of attending to a sports club, no statistical difference was found between the groups. This is regarded as an increase in the value of attitude acquired with social learning, linear experiences and reinforcement in the formation of attitudes (Kağıtçıbaşı 2006).

According to the results of the study,

It should be emphasized by the related branch teachers and managers in the school that sports is not only a life style but a necessity for healthy living, in order to increase love and interest of students towards sports.

Related to the profession of physical education teaching, it should be emphasized that the profession is in the field of education, and the students with an interest and skill should be directed to this area.